

Innst. S. nr. 26

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument nr. 8:117 (2001-2002)

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth og Jan Arild Ellingsen angående krav om særskilt politiattest for alle som i sitt virke arbeider med mindreårige

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth og Jan Arild Ellingsen har den 23. april 2002 fremsatt følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag og fatte de nødvendige vedtak som innebærer:

1. Krav om særskilt politiattest som spesifikt har til hensikt å avdekke tidligere straffeforhold/dom for seksuelle overgrep mot mindreårige, for voksne som i sitt virke, frivillig eller lønnet, står i et tillits- og ansvarsforhold ovenfor mindreårige.
2. Personer som er siktet og/eller under etterforskning for grove sedelighetsforbrytelser suspenderes inntil etterforskning ev. dom foreligger fra stillinger som innebærer et tillits- og ansvarsforhold ovenfor mindreårige.
3. Personer som er dømt for sedelighetsforbrytelser kan ikke inneha stillinger, frivillig eller lønnet, som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige."

I begrunnelsen for forslaget vises det til at det til stadiet fremkommer saker i media hvor personer som har begått seksuelle overgrep har fått stillinger som innebærer daglig nærkontakt med barn og unge, og enkelte av sakene refereres kort. Eksempelene illustre-

rer problemene ved at det ikke finnes noen hjemmel for kontroll ved ansettelse av eksempelvis støttekontakter og barne- og ungdomsarbeidere utenfor barnehager og skoler.

Ved ansettelse i skole og ved offentlige barnehager må man legge frem politiattest. Dette er intet krav for ansettelse som støttekontakt for barn og unge gjennom barnevernet eller sosialkontor. Også mange frivillige tiltak som idrett, speider etc. innebærer at voksne tilbringer mye tid alene sammen med mindreårige, men det stilles ingen formelle krav til disse personers bakgrunn.

Forslagsstillerne mener en politiattest for barne- og ungdomsarbeidere vil være et verktøy som virker preventivt og trygghetsskapende for de berørte. Det er ikke ønskelig med et generelt yrkesforbud for tidligere straffede, men å sørge for at personer som er straffedømt for alvorlige kriminelle handlinger, da særlig sedelighetsforbrytelser, ikke jobber tett med mindreårige.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Anne Helen Rui og Knut Storberget, fra Høyre, Carsten Dybevig, Linda Cathrine Hofstad og John-Ragnar Aarset fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad, fra Kristelig Folkeparti, Einar Holstad og Finn Kristian Marthinsen, og fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, viser til merknadene nedenfor. Forslagene i Dokument nr. 8:117 (2001-2002) har vært forelagt Justisdepartementet til uttalelse, og departementets svar foreligger i brev til komiteen av 31. mai og 24. oktober 2002, jf. vedlegg.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ønsker å forhindre at personer

som tidligere er straffet for sedelighetsforbrytelser får oppgaver og jobber som setter dem i kontakt med barn på en slik måte at overgrep kan finne sted.

Flertallet er oppmerksom på at en "ren" politiattest i seg selv ikke er noen garanti for at vedkommende er skikket til å inneha oppgaver knyttet til barn og unge. Poliattiatten vil gi opplysninger om en person er tidligere straffet. Men det kan likevel hende at vedkommende har begått utuktige handlinger uten at politiet har kjennskap til det, enten fordi forholdet ikke er anmeldt eller fordi gjerningsmannen ikke er identifisert. Flertallet vil derfor understreke at politiattest kun må være et supplement til andre opplysninger om vedkommende.

Flertallet vil vise til at det er strafferegistreringsloven som regulerer utstedelse og bruk av politiattester. Justisdepartementet forvalter dette regelverket når det gjelder adgangen til å utlevere opplysninger fra politiets registre. Men selve hjemmelen for å kreve politiattest fremgår av den lovgivningen som regulerer vedkommende virksomhet. Flertallet er enig med departementet i at denne hjemmelen fortsatt bør være knyttet til lovgivningen som regulerer den enkelte virksomhet.

Flertallet er enig med forslagsstillerne i at det må stilles krav om politiattest for den som gis oppdrag som avlaster eller støttekontakt og som på denne måten kommer i kontakt med mindreårige. Det kreves allerede i dag politiattest ved ansettelse i barnehage og grunnskole. Det synes derfor like naturlig at det bør kreves politiattest for avlastere og støttekontakter siden disse i sitt virke kan være mye alene sammen med barnet og dessuten ofte har ansvar for barn med funksjonshemninger eller adferdsproblemer. Disse barna har dessuten ikke den samme forutsetningen for å kommunisere om et eventuelt overgrep til omverdenen.

Flertallet er kjent med gjennom brevet fra justisministeren datert 24. oktober 2002 at Justisdepartementet i samarbeid med Sosialdepartementet forbereder en midlertidig regulering i strafferegistreringsforskriften. Denne skal gi kommunene hjemmel til å kreve fremlagt særskilt politiattest i forbindelse med tilsetting av personer som skal yte tjenester til mindreårige etter lov om sosiale tjenester § 4-2 bokstav a-d.

Flertallet er tilfreds med at dette lovarbeidet er i gang og forutsetter at denne midlertidige lovhjemmel i strafferegistreringsforskriften blir etterfulgt av en egen hjemmel i lov om sosiale tjenester straks det praktisk lar seg gjennomføre.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, støtter departementets vurdering om at det må foretas et skille mellom avlastere og støttekontakter som rekrutteres av kommunen og de som rekrutteres av barnets foreldre. Den personen som foreldrene selv rekrutterer er som oftest en person de har tillit til og det er derfor ikke det samme behovet for politiattest. Det kan for eksempel

være at foreldrene ønsker at et familiemedlem eller en annen nærstående person skal være avlaster eller støttekontakt. Et krav om politiattest kan i et slikt tilfelle virke direkte støtende.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti har forståelse for argumentet om at det kan virke støtende å stille krav om politiattest i enkelttilfeller der foreldre rekrutterer avlastere og støttekontakter. Imidlertid mener disse medlemmer det vil være en viss trygghet for partene om det er påbudt som en rutine å innhente politiattest. Begrunnelsen for dette ligger i det faktum at de fleste seksuelle overgrep begås av nærstående eller kjente.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at Justisdepartementet vil bringe spørsmålet om politiattest for ledere i frivillige organisasjoner videre til Barne- og familiedepartementet og Kultur- og kirke departementet for vurdering.

Flertallet er imidlertid enig i at krav til politiattest for frivillige kan virke hemmende og negativt for det frivillige arbeidet. Det kan dessuten være vanskelig å trekke grensen mot andre møtesteder av tilsvarende karakter. Flertallet støtter derfor justisministerens vurdering om at det ikke er formålstjenlig å gå videre med et forslag om krav til politiattest for personer som arbeider eller deltar i det frivillige barne- og ungdomsarbeidet.

Flertallet vil vise til at forslagsstillerne foreslår at personer som er under etterforskning eller er siktet for grove sedelighetsforbrytelser, suspenderes fra stillinger som innebærer tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige inntil etterforskningen er avsluttet eller dom foreligger.

Flertallet vil vise til at når en offentlig tjenestemann blir siktet for en straffbar handling av en slik art at det antas å få konsekvenser for hans stilling som tjenestemann, skal politiet, etter påtaleinstruksen, underrette tjenestemannens nærmeste foresatte om dette. En tilsvarende regel finnes ikke for personer som ikke er offentlig ansatt, men politiet vil etter nærmere gitte vilkår i noen tilfeller ha adgang til å varsle om at en person er domfelt for pedofili. Dersom politiet mener at det foreligger objektive holdepunkter som gir grunn til å frykte nye overgrep og et varsel vil være nødvendig for å hindre dette, er det også adgang til å varsle dem som har praktiske muligheter for å forebygge nye overgrep når det innledes etterforskning. Flertallet er på bakgrunn av det ovennevnte enig med justisministeren i at hensynene som ligger bak forslaget allerede er tilstrekkelig ivaretatt ved dagens regelverk.

Flertallet viser til at forslagsstillerne foreslår at personer som er dømt for sedelighetsforbrytelser ikke kan inneha stillinger, frivillig eller lønnet, som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige. Flertallet vil i denne forbindelse peke på Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 28 (1999-2000) om seksual-

lovbrudd, jf. Innst. O. nr. 92 (1999-2000) hvor komiteens flertall fremmet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at overgrep mot barn som hovedregel skal føre til tap av stilling som innebærer kontakt med barn."

Flertallet forutsetter at dette vedtaket blir fulgt opp og at forslaget fra forslagsstillerne må ses i sammenheng med det arbeid som er i gang i departementet.

Videre viser flertallet til at helsearbeidere etter helsepersonelloven ikke plikter å fremlegge politiattest i forbindelse med ansettelse. Flertallet er av den oppfatning at helsearbeidere som arbeider med barn bør likestilles med barnehageansatte, lærere og personer som skal yte tjenester til mindreårige etter sosialtjenesteloven. Flertallet ber derfor Justisdepartementet i samarbeid med Helsedepartementet vurdere om det bør stilles vilkår om at helsearbeidere i forbindelse med ansettelse må fremlegge politiattest dersom helsearbeideren skal arbeide med barn.

Flertallet fremmer på ovennevnte bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å vurdere en lov hjemmel som går ut på at helsearbeidere som i sitt virke arbeider med barn må fremlegge politiattest i forbindelse med ansettelse."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at krav om politiattest vil være et viktig virkemiddel for å unngå overgrep mot barn fra personer som barn står i et spesielt tillitsforhold til. Disse medlemmer vil bemerke at tilbakefallsprosenten for personer dømt for slike overgrep som dette, til dels er høyere enn for en del andre kategorier av overgrep. Dette vil gjøre politiattest til et egnet verktøy for å unngå fremtidige overgrep mot barn, fra tillits- og ansvarspersoner. Disse medlemmer mener at kravet om politiattest vil gi et kraftig signal om at personer dømt for sedelighetsforbrytelser, ikke er egnet til å ha stillinger som innebærer tillits- og ansvarsforhold til barn uten at oppdragsgiver er oppmerksom på forholdet og følgelig kan ha et ekstra våkent øye på disse personene. Disse medlemmer mener det er av stor viktighet å gi en potensiell arbeidsgiver mulighet til i størst mulig grad å sikre seg mot fare for overgrep. Det gir mulighet til å være føre var, slik at mindre tiltak med stor effekt kan settes inn for å forebygge eventuelle overgrep.

Disse medlemmer registrerer at det pekes på enkelte betenkeligheter ved et slikt forslag. Disse medlemmer mener at man uansett vil måtte foreta en avveining av fordeler og ulemper. Her må hensynet

til barna være viktigst. Om ett barn kan reddes fra overgrep, vil dette være av uvurderlig verdi.

Disse medlemmer mener politiattest vil bidra til å rette opp og opprettholde tilliten til institusjoner og foreninger der voksne har ansvar for barn. Disse medlemmer mener foreldrene har krav på størst mulig sikkerhet for at de som har tidvis ansvar for barna, ikke er potensielle overgripere. Disse medlemmer er derfor på dette området villig til å gå svært langt for å bidra til at barn i størst mulig grad sikres mot denne typen overgrep.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag og fatte de nødvendige vedtak som innebærer:

1. Krav om særskilt politiattest som spesifikt har til hensikt å avdekke tidligere straffeforhold/dom for seksuelle overgrep mot mindreårige, for voksne som i sitt virke, frivillig eller lønnet, står i et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.
2. Personer som er siktet og/eller under etterforskning for grove sedelighetsforbrytelser suspenderes inntil etterforskning ev. dom foreligger fra stillinger som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.
3. Personer som er dømt for sedelighetsforbrytelser kan ikke inneha stillinger, frivillig eller lønnet, som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag og fatte de nødvendige vedtak som innebærer:

1. Krav om særskilt politiattest som spesifikt har til hensikt å avdekke tidligere straffeforhold/dom for seksuelle overgrep mot mindreårige, for voksne som i sitt virke, frivillig eller lønnet, står i et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.
2. Personer som er siktet og/eller under etterforskning for grove sedelighetsforbrytelser suspenderes inntil etterforskning ev. dom foreligger fra stillinger som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.
3. Personer som er dømt for sedelighetsforbrytelser kan ikke inneha stillinger, frivillig eller lønnet, som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Dokument nr. 8:117 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth og Jan Arild Ellingsen angående krav om særskilt politiattest for alle som i sitt virke arbeider med mindreårige - vedlegges protokollen.

II

Stortinget ber Regjeringen om å vurdere en lovhjemmel som går ut på at helsearbeidere som i sitt virke arbeider med barn må fremlegge politiattest i forbindelse med ansettelse.

Oslo, i justiskomiteen, den 14. november 2002

Gunn Karin Gjul
fung. leder og ordfører

Jan Arild Ellingsen
sekretær

Vedlegg 1

Brev fra Justisdepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 31. mai 2002

Dok. nr. 8:117 - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth og Jan Arild Ellingsen angående krav om særskilt politiattest for alle som i sitt virke arbeider med mindreårige

Jeg viser til brev 21. mai 2002 fra lederen av Stortingets justiskomite, stortingsrepresentant Trond Helleland, vedlagt Dok. nr. 8:117 (2001-2002) fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth og Jan Arild Ellingsen om ovennevnte.

1. Innledning

I likhet med forslagsstillerne er jeg opptatt av tryggheten til barn og unge, og jeg er enig i at vi må gjøre det vi kan for å forhindre at personer som tidligere er straffet for sedelighetsforbrytelser får oppgaver som bringer dem i kontakt med barn på en slik måte at overgrep kan finne sted. Det er viktig at vi kan ha full tillit til personer som arbeider med barn og unge, og ikke minst gjelder dette for situasjoner der den voksne tilbringer tid alene med barnet, uten kontroll fra andre. Krav om politiattest for ansettelse i barnehagen, i grunnskolen, innenfor barneverntjenesten og ved opptak til studier der studenten kommer i kontakt med barnehagebarn m.v. er et skritt i riktig retning.

Som justisminister har jeg et ansvar for å forebygge og bekjempe kriminalitet, og krav om politiattest for visse yrkesgrupper og formål er et bidrag i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Jeg vil imidlertid understreke at fremleggelse av en "ren" politiattest ikke i seg selv er noen garanti for at vedkommende er skikket til å inneha oppgaver knyttet til arbeid med barn og unge. En politiattest vil kun opplyse om en person er tidligere straffet for nærmere angitte forhold eller om han eventuelt er under etterforskning for slike forhold. Det kan godt være at vedkommende har begått utuktige handlinger uten at dette er kommet til politiets kunnskap, enten fordi handlingen ikke er blitt anmeldt eller fordi vedkommende ikke er blitt identifisert som gjerningsmann. Politiet mottar ofte opplysninger om for eksempel blottere, uten at det lykkes i å pågripe vedkommende. Det er derfor grunn til å presisere at krav om politiattest kun må være et supplement til andre opplysninger om vedkommende, for eksempel opplysninger fra vedkommende selv eller fra hans referanser.

2. Strafferegistreringsloven med forskrifter

Det er strafferegistreringslovgivningen som regulerer utstedelse og bruk av politiattester. Dette regelverket forvaltes av Justisdepartementet, for så vidt gjelder adgangen til å utlevere opplysninger fra politiets registre, herunder utstedelse av politiattester, og hvilke prosedyrer og formkrav som skal gjelde. Hvorvidt det skal stilles krav om politiattest for ansettelse i visse stillinger eller ved opptak til forskjellige studier eller til

andre formål, må i første rekke vurderes av vedkommende fagmyndighet. Regelverket som hjemler krav om politiattest ved ansettelse i barnehager, barneverntjenesten grunnskolen, og opptak ved universiteter og høyskoler, forvaltes således av henholdsvis Barne- og familiedepartementet i de to første tilfellene og av Utdannings- og forskningsdepartementet i de to siste tilfellene. Hvorvidt det skal stilles krav om politiattest for avlastere og støttekontakter bør utredes og vurderes av Sosialdepartementet som forvalter lov om sosiale tjenester. Spørsmålet om krav om politiattest for personer som er engasjert i frivillig barne- og ungdomsarbeid, for eksempel innen idrettslag, speiderbevegelsen, menighetsarbeid m.v. bør i så fall utredes og vurderes av Kultur- og kirkedepartementet og Barne- og familiedepartementet som er ansvarlige for disse sektorene.

Jeg har merket meg svaret som Barne- og familieministeren ga i Stortingets spørretime 30. januar 2002, som gjaldt krav om politiattest for personer som arbeider med barn i andre sammenhenger enn skole og barnehage. Statsråd Dāvøy har i svaret vist til Politiregisterutvalgets utredning, som ventelig vil gi et godt grunnlag for det videre arbeidet med å sikre barn mot overgrep. Politiregisterutvalget vil i liten grad komme direkte inn på hvilke personer, grupper eller formål som kan utløse et krav om politiattest. Hjemmelen for å kreve politiattest bør fortsatt fremgå av den lovgivningen som regulerer vedkommende virksomhet, og strafferegistreringslovgivningen bør inneholde en korresponderende hjemmel for politiet til å utlevere opplysningene, hvilke prosedyrer som skal følges og hvilken form utleveringen av opplysningene skal ha. Slik ordningen er i dag kan politiet, etter strafferegistreringsforskriften, utstede politiattest til annet bruk enn for strafferettspleien blant annet når det i lov eller med klar hjemmel i lov er fastsatt at en person må godtgjøre at han har ført en hederlig vandel, er ustraffet eller lignende. Hjemmel til utstedelse av politiattest til nærmere angitte formål kan også tas direkte inn i forskriften og dessuten er Politidirektoratet i forskriften gitt myndighet til å samtykke til at det også i andre tilfeller kan utstedes politiattest. Etter min vurdering er det ikke nødvendig å avvente Politiregisterutvalgets utredning og oppfølgingen av denne, før fagdepartementene tar stilling til om det bør stilles krav om politiattest for avlastere, støttekontakter m.v. Dersom et slikt krav fremgår av særlovgivningen, vil politiet allerede i dag ha hjemmel i strafferegistreringslovgivningen til å utstede slik attest.

3. Krav om politiattest for avlastere og støttekontakter

Som nevnt ovenfor bør et eventuelt krav om politiattest for denne gruppen hjemles i lov om sosiale tjenester. Jeg er imidlertid enig med forslagsstillerne i at det

bør kunne stilles krav om politiattest for den som gis oppdrag som avlaster eller støttekontakt og som gjennom disse tjenestene får kontakt med mindreårige. Jeg er kjent med at Norsk foreldrelag for Funksjonshemmede (NOFF) og Handikappede Barns Foreldreforening (HBF) har vært opptatt av dette spørsmålet. Ettersom det kreves politiattest ved ansettelse i barnehager og i grunnskolen, kan det hevdes at det er desto større grunn til å kreve politiattest for avlastere og støttekontakter som gjennom sitt virke kan være mye alene sammen med barnet, uten den form for sosial kontroll man som regel vil ha i en barnehage eller skole. Disse vil dessuten ofte ha ansvaret for barn med funksjonshemninger eller adferdsproblemer, og som på grunn av dette ikke vil ha samme forutsetninger for å kommunisere et overgrep til omverdenen.

Hvorvidt det bør kreves politiattest for støttekontakter og avlastere, er et spørsmål som må vurderes nærmere av Sosialdepartementet som fagdepartement. De økonomiske og administrative konsekvensene av en slik ordning må også utredes.

Etter min mening er det imidlertid svært gode grunner som taler for et krav om politiattest for avlastere og støttekontakter. Det er imidlertid grunn til å skille mellom avlastere og støttekontakter som "rekrutteres" av kommunen og de som "rekrutteres" av barnets foreldre. Dersom kommunen annonserer etter avlaster/støttekontakt, vil det være naturlig å stille krav om at vedkommende fremlegger politiattest, idet man da regelmessig vil stå overfor en person som er fremmed for kommunen og for barnets foreldre. Dersom det derimot er foreldrene selv som rekrutterer en person de har tillit til, noe som ikke er uvanlig, vil ikke behovet for politiattest være særlig stort. Det kan for eksempel være at foreldrene ønsker at et familiemedlem eller en annen nærstående person som de har tillit til, skal være avlaster eller støttekontakt. Et krav om politiattest i et slikt tilfelle kan virke støtende og bør ikke pålegges mot foreldrenes vilje. Det er heller ikke uvanlig at foreldrene rekrutterer ansatte i barnehagen/skolen som avlastere/støttekontakter. Dette er i så fall personer som allerede er vandelskontrollert, og det kan stilles spørsmål ved behovet for på nytt å fremlegge politiattest, særlig hvis den er av nyere dato. En slik løsning vil også bidra til at antall utstedelser av politiattester reduseres, noe som vil være arbeidsbesparende for politiet.

Jeg vil ta kontakt med sosialministeren og foreslå at hun iverksetter et arbeid med sikte på å skaffe hjemmel for krav om politiattest for avlastere og støttekontakter i lov om sosiale tjenester. En slik bestemmelse bør utformes etter samme modell som krav om politiattest ved ansettelse i barnehagen og i grunnskolen. Inntil det foreligger en slik lovhjemmel er jeg imidlertid åpen for å bruke den adgangen strafferegistreringsforskriften gir til å hjemle et slikt krav, eventuelt ved at Politidirektoratet samtykker til utstedelse av attester til disse to formålene etter strafferegistreringsforskriften § 12 nr. 5.

4. Krav om politiattest for ledere i frivillige organisasjoner

Hvorvidt det skal stilles krav om politiattest for denne gruppen personer, reiser en rekke problemstillinger som må utredes grundig. Jeg vil derfor bringe spørsmålet videre til Barne- og familiedepartementet og Kultur- og kirke departementet for vurdering. Jeg har forståelse for at vi står overfor noen av de samme spørsmålene som ved krav om politiattest for avlastere og støttekontakter, men det er likevel vesentlige forskjeller. Jeg er også kjent med at Redd Barna tidligere har reist krav om politiattest for personer som deltar i frivillig, ulønnet barne- og ungdomsarbeid.

Det er viktig med et samfunn der barn og unge opplever sosial utvikling og utfoldelsesmuligheter gjennom lek og samspill med andre barn og voksne. Slike betingelser oppnår vi blant annet gjennom det frivillige barne- og ungdomsarbeidet, der utallige voksne deltar med ulønnet og uegennyttig innsats. Ikke minst gjelder dette innenfor idretten, speiderbevegelsen og menighetsarbeid, der barne- og ungdomsarbeidet i stor grad baserer seg på at barnas foreldre stiller opp. Dersom myndighetene stiller krav om politiattest for slik innsats, er jeg redd for at det på sikt vil virke hemmende og negativt for det frivillige arbeidet. Det er også grunn til å understreke at vi her snakker om frivillig deltakelse i aktiviteter med andre barn og unge. Det organiserte barne- og ungdomsarbeidet er et tilbud til barna og foreldrene, og er i likhet med mange andre aktiviteter et samfunnsområde der barn, unge og voksne naturlig møtes. Jeg er redd for at det vil være vanskelig å trekke grensen mot andre møtesteder av tilsvarende karakter. Vi kan for eksempel vanskelig forestille oss at det skal stilles krav om politiattest for velforeningens styre som vil arrangere 17. mai moro for barna i nabolaget eller at det skal stilles krav om politiattest for dem som arrangerer menighetens juletreff for barna. Her er det mange grensespørsmål som vil gjøre krav om politiattest vanskelig å gjennomføre, ettersom det i hvert enkelt tilfelle må vurderes om vedkommende kan komme i så nær kontakt med barnet at overgrep er mulig.

Vi står dessuten overfor et stort antall personer, hvor det i tillegg må antas å være stor gjennomtrekk. Krav om politiattest i disse tilfellene vil påføre politiet et betydelig merarbeid.

Etter min vurdering er det ikke formålstjenlig å fremme forslag om krav om politiattest for personer som arbeider innenfor eller deltar i det frivillige barne- og ungdomsarbeidet.

Det må være organisasjonens ansvar å sørge for at de personene som settes i kontakt med barn og unge er skikket til dette, og at aktivitetene tilrettelegges slik at overgrep ikke kan finne sted. Jeg vil også minne om at politiet, på visse nærmere fastsatte vilkår, kan varsle ledelsen i slike organisasjoner og lag, dersom politiet blir kjent med at personer som tidligere er straffet for utuktig omgang med barn (pedofile) sikter seg inn mot en rolle som leder eller frivillig i organisasjonen.

5. Forslag om suspensjon

Forslagsstillerne foreslår at personer som er under etterforskning eller siktet for grove sedelighetsforbrytelser suspenderes inntil etterforskningen er avsluttet eller dom foreligger, fra stillinger som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor barn.

Hvorvidt en person som er under etterforskning eller siktet for sedelighetsforbrytelser skal suspenderes fra sin stilling eller funksjon, vil i korte trekk avhenge av om han er tilsatt i stillingen eller om han er frivillig medarbeider. Dersom han er ansatt, vil han ha et særlig rettsvern i forhold til spørsmål om suspensjon og avskjedigelse m.v. Dette er tjenesterettslige reaksjoner som må følge de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter, personalreglementer m.v. og avgjørelsen skal treffes i samsvar med gitte prosedyrer. Dersom vedkommende er tilsatt i en stilling hvor han står i et tillits- eller ansvarsforhold til barn, vil jeg uten videre legge til grunn at suspensjon eller omplassering vil være en aktuell reaksjon, dersom han settes under etterforskning mistenkt for grov sedelighetsforbrytelse. Det må da kunne antas at han har utvist grov uforstand i sitt arbeid eller at han ved sin adferd har vist seg uverdigg til å inneha stillingen.

Dersom vedkommende er frivillig medarbeider i organisasjonen, har han ikke et tilsvarende sterkt vern som om han var fast ansatt. I en rekke tilfeller vil organisasjonens vedtekter og statutter kunne gi anvisning om hvordan man skal forholde seg overfor medarbeidere som opptrer i strid med organisasjonens ideelle grunnlag og målsetting. I mangel av slike retningslinjer, vil det være ledelsens ansvar å sørge for at det iverksettes tiltak overfor medarbeideren, slik at han ikke settes til oppgaver som innebærer slik kontakt med barn at overgrep kan finne sted.

Når en offentlig tjenestemann blir siktet for en straffbar handling av en slik art at det antas å kunne få konsekvenser for hans stilling som tjenestemann, skal politiet, etter påtaleinstruksen, underrette vedkommende tjenstemanns nærmeste foresatt om dette. Noen tilsvarende regel finnes ikke for personer som ikke er offentlig ansatt, men som nevnt ovenfor vil politiet, etter nærmere gitte vilkår, ha adgang til å varsle organisasjoner m.v. om at en person er domfelt for pedofili. Etter omstendighetene vil det også være adgang til å varsle dem som har praktiske muligheter for å forebygge nye overgrep når det innledes etterforskning mot vedkommende, dersom politiet mener at det foreligger objektive holdepunkter som gir grunn til å frykte nye overgrep og et varsel vil være nødvendig for å hindre overgrepet. Et slikt varsel må imidlertid ikke virke uforholdsmessig overfor den varselet gjelder.

Når politiet innleder etterforskning mot en person som er mistenkt for en sedelighetsforbrytelse, vil det ikke uten videre ha kunnskap om hvorvidt personen er engasjert i frivillig barne- og ungdomsarbeid. Hvis ikke personen selv opplyser om dette, vil det til en viss

grad være tilfeldigheter som avgjør om politiet blir oppmerksom på at vedkommende er engasjert i slikt arbeid. Politiets adgang til å varsle, som i utgangspunktet er betinget av at visse vilkår må være oppfylt, har derfor begrenset verdi, idet informasjonen ikke uten videre kommer frem til de personene som har mulighet for å iverksette tiltak for å forhindre overgrep.

6. Forslag om rettighetstap

Forslagsstillerne foreslår at personer som er dømt for sedelighetsforbrytelser ikke kan inneha stillinger, frivillig eller lønnet, som innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.

Et tilsvarende forslag ble reist i Dok. nr. 8:45 (2001-2002) av stortingsrepresentant Jan Simonsen om tiltak for å bekjempe seksuelle misbruk av barn. I mitt brev til Justiskomiteen 19. mars 2002 viste jeg til Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 28 (1999-2000) om seksuallovbrudd, der Justiskomiteen støttet forslaget om at domstolene skal ha plikt til å vurdere spørsmålet om rettighetstap ved domfellelse for seksuell overgrep mot barn. Komiteens flertall fremmet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at overgrep mot barn som hovedregel skal føre til tap av stilling som innebærer kontakt med barn."

I mitt brev opplyste jeg at Justisdepartementet vil arbeide videre med dette anmodningsvedtaket og sende det på høring. Etter min vurdering må forslaget som forslagsstillerne nå fremmer, ses i sammenheng med det arbeidet som er på gang i departementet.

7. Konklusjon

Jeg vil ta kontakt med sosialministeren med anmodning om at det vurderes å iverksette et arbeid for å hjemle krav om politiattest for avlastere og støttekontakter i lov om sosiale tjenester. Jeg er innstilt på å bruke adgangen i strafferegistreringsforskriften til å hjemle et slikt krav, inntil det foreligger en hjemmel i loven.

Etter min vurdering er det ikke formålstjenlig å gå videre med forslaget om krav om politiattest for personer som arbeider innenfor eller deltar i det frivillige barne- og ungdomsarbeidet.

Jeg anser det heller ikke formålstjenlig å gå videre med forslaget om suspensjon av personer som er under etterforskning eller siktet for grove sedelighetsforbrytelser. Hensynene som ligger bak forslaget anses tilstrekkelig ivarettatt ved det regelverket som finnes i dag.

Forslaget om at personer som er dømt for sedelighetsforbrytelser ikke kan inneha stillinger som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige, ses i sammenheng med det arbeidet departementet allerede har igangsatt på bakgrunn av anmodning fra Stortinget.

Vedlegg 2

Brev fra Justisdepartementet v/statsråden til justiskomiteens leder, Trond Helleland, datert 24. oktober 2002

Dok. nr. 8:117 - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth og Jan Arne Ellingsen angående krav om særskilt politiattest for alle som i sitt virke arbeider med mindreårige

Jeg viser til brev fra Justiskomiteens leder 17. oktober 2002.

Kopi av mitt brev til Justiskomiteen 31. mai 2002 ble oversendt Kultur- og kirke departementet og Barne- og familiedepartementet til orientering 6. juni 2002. Kopi av brevet ble samme dag oversendt Sosialdepartementet, og det heter i dette brevet blant annet:

"Justisdepartementet viser særlig til uttalelsen side 3 og 4 og til konklusjonen på side 7 der justisministeren opplyser at han vil ta kontakt med sosialministeren med anmodning om at det vurderes å iverksette et arbeid for å hjemle krav om politiattest for avlastere og støttekontakter i lov om sosiale tjenester.

Justisministeren har varslet at han er innstilt på å hjemle slikt krav om politiattest i medhold av straffere-

gistreringsforskriften inntil det foreligger en lovhjemmel i lov om sosiale tjenester."

Justisdepartementet har etter dette hatt møter med Sosialdepartementet for å utarbeide forslag til midlertidig regulering i strafferegistreringsforskriften. Sosialdepartementet har i brev 10. oktober 2002 til Justisdepartementet kommet med forslag til en ny bestemmelse i strafferegistreringsforskriften som gir kommunene hjemmel til å kreve fremlagt særskilt politiattest i forbindelse med tilsetting av personer som skal yte tjenester til mindreårige etter lov om sosiale tjenester § 4-2 bokstav a-d. På bakgrunn av dette forslaget vil Justisdepartementet, i samarbeid med Sosialdepartementet, utarbeide et høringsnotat om endring i strafferegistreringsforskriften, og det tas sikte på at dette kan sendes på ordinær høring i begynnelsen av desember 2002. Jeg vil understreke at det her er snakk om en midlertidig hjemmel i strafferegistreringsforskriften, inntil det foreligger en egen hjemmel i lov om sosiale tjenester.